

Španski poročili šopek

V PETEK, dne 1. junija 1906.

Čujte, ljudje božji, še se gode čudeži na tem svetu. Jaz se kar ne spoznam več v tej ljubi Avstriji! Ali res hočejo dogodki začeti delati križe čez stari častitljivi dokument, čez koncept, ki si ga je vstvaril svet in določil v njem svoje nazore o naši Avstriji? Skoro se zdi tako.

Čudne so se začele mešati stvari in — ljudje v tej Avstriji. Čujte, ljudje božji, v tej Avstriji, toli slavni po svojih nerodnostih, v tej Avstriji, ki jej je bil prastar običaj, da jej je vsaka dobra misel prihajala za kakih petdeset let prekasno, v tej Avstriji, kjer so vedno visoko držali navado, da so vsako primerno in ugodno priliko — zamujali, v tej Avstriji, ki je vedno kričala proti „drznosti Madjarov“ in se zato vedno — umikala pred njimi, v tej Avstriji se je kar naenkrat našel ministerski predsednik, in vrhu tega še visok aristokrat, princ in birokrat, ki je rajše vrgel ministersko stolicco od sebe, nego da bi bil odjenjal pred Madjari. Ali ni to velik čudež? Ali s tem, še ni bilo tega čudeža. konec, ker pridružil se mu je še drug čudež: tisti impotentni avstrijski parlament, tista žalostna slika razsula in nespoštovanja samega sebe, tisti parlament dunajski, ki se je po njem že vrsto let pretakala voda fraz in je poplavljal polje dela, tisti parlament je občutil kar naenkrat nekaj kakor kri v svojih žilah. In ta kri je hotela nekako zavreti... polastilo se ga je neko mrzlično razpoloženje, v katerem se je osokolil in se postavil na stran ministra, ki se ni hotel ukloniti pred Madjari!

Povejte mi, ljudje božji, ali niso to pravi čudeži? Obnemogli in hromi se vzbujajo in postajajo vojeviti! Takih si nismo mislili doslej avstrijskih ministrov in tako ni mišljen naš osrednji parlament v našem konceptu. Mi smo poznali doslej le ministrej z elastičnimi in lahko skrivljivimi hrbtišči, da so mogli vstrežati vsaki viši volji in konservirati — sebe! In poznali smo le parlament, ki je mnogo govoril in nič storil!

Ali hoče to res postati drugače?

Ker je princ Hohenlohe pal, mora seveda kdo drugi vstati. A tu se mi položaj bodočnosti postavlja

pred očmi nekam čudno, zamotano. Če bo novi mož hotel stopati po poteh prednika, potem ne umejem, zakaj so tega prednika odpustili... Če pa bo hotel stopati skozi nizki tunel dosedanje metode urejenja razmerja Avstrije do Ogrske, kateri tunel je tako nizek, da mora v njem naša polovica s skrivljenim hrbtiščem doprinesati žrtve, in če si na drugi strani avstrijski parlament ohrani tisto kri v žilah, ki je vskipela za princa Hohenlohe, ker ni hotel v nizki tunel — kaj pa potem? Ali se umakne mož pred parlamentom ali se bo moral umakniti parlament pred možem?! Mnogi mislijo, da se zgodi to poslednje! Kdor ima s čem, si lahko privoščta. In naša ljuba Avstrija si mora privoščtati tako-le odslopitev parlamentu! V neizmerni modrosti svoji si je še o pravem času preskrbela neki § 14., ki odpravlja potrebo parlamenta in odvezuje oblastneže od vsake — modrosti.

Toda tu vam je bil te dni nemško-radikalni list tako maliciozen, da je izrekel sentenco, da tisti § 14 bi znal rabiti tudi vsaki diurnist, iz česar sledi zaključek, da ministrov prav za prav niti ne potrebujemo...!

Kakor se sicer veselim od srca teh novih življenjskih pojavov na avstrijskem grobišču političnega življenja, me pa od druge s strani obhaja rahla bojazen, da je knez Hohenlohe precej prekasno vstal in da je avstrijski parlament prepozno prišel do korajže... Kajti nič ne kaže prav, da bi bila ta korajža napravila posebnega efekta na tisti strani, kamor je bila namenjena. Madjarski listi se le rogajo princu Hohenlohe in korajži avstrijskega parlamenta. Navajeni so zmagovati in so uverjeni, da bodo nadaljevali na tem svojem triumfalnem sprevodu.

Njihova samosvestnost je tem večja, ker vidijo, da je »Dunaj« sedaj tako osamljen — niti svojih nekdanjih Hrvatov nima več na svoji strani. O ta Dunaj! Še pred par leti so ti Hrvatje trkali na dunajska vrata in prosili pomoči. Ali ta dunajska vrata so bila zaprta. Obziri do Madjarov so potegnili zapah...! Danes ne bi morda na Dunaju odganjal Hrvatov, če bi — heteli priti in trkati. Ali ti so napravili velik, odločen in nepričakovan korak: obrnili

so se do družih vrat, ki so se jim odprla. O ironija, krvava ironija usode! Pred par leti še so Hrvatje hoteli prositi na Dunaju pomoči proti Madjarom, danes sklepajo Hrvatje zvezo z Madjari proti Dunaju! In to si je nakuhal Dunaj sam. Zopet enkrat se je pokazalo, da ta Dunaj ne zna nikdar — kakor sem omenil že gori — pogoditi pravega momenta in porabiti prilike. Da je znal, bi bil danes obdan od zaveznikov in Madjari bi bili brez njih; tako pa imajo danes Madjari zaveznikov in Dunaj je — brez njih!! Tako se maščujejo grehi in trmoglavnost na tem svetu!

Princ Hohenlohe ni več ministerski predsednik in se vrača med nas ob Adriji, v naš Trst. In tu bi mu jaz iskreno želel nekoliko tiste pametne energije in brezobzirnosti. Če je menil, da treba na Dunaju ubrati druge poti proti Madjarom, ga pa jaz zagotavljam, da je skrajni čas, da bi tudi pri nas birokracija krenila na druge poti. Tu treba veliko manje diplomati-ziranja in več — pravice. Tu treba drugačnega zdravljenja. Z metodo veteranskih slavnosti ne gre, pa ne gre. Ali, da bi ne umela krivo javnost! Ne mislim, da bi morala vlada prepovedovati veteranske slavnosti. Narobe. Ali, kar sem hotel reči, je, da se narodne in politične rane ne zdravijo z veteranskimi slavnostmi. Njegova jasnost naj mi veruje, da je nedeljska veteranska slavnost ostavila v Trstu prav tako politično vreme, kakor je bilo popred ali pa celò — še slabše. Ker take slavnosti, če se jim daja politična tendenca: enih ne pridobivajo, druge pa odbijajo.

Pravice, pravice treba pri nas v Trstu, energije proti vsakomur, ki noče jednake pravice za vseh in pa kratkega sumaričnega postopanja! Ako bo Dunaj še nekoliko zatezal in se obotavljal s spoznanjem, česa treba v našem Primorju se mu zgodi tudi tu prav gotovo, da prlde pamet, ko bo prepozno. ... Jasnost! Hrvatska ni daleč od tu in ima tudi nekaj sorodnih vezi z našimi kraji. ... Hrvatski izgledi delujejo torej. ... Ali me umeje njegova jasnost? In če me ne umeje prav, naj le razmišlja. Morda pogodi on laglje pravo pot, nego jo navada »Dunaju«, ki z vsako pametno idejo prepozno prihaja.

To sem hotel položiti Njegovi jasnosti na srce, ko ga zopet pričakujem sem doli v Trst.

Gvetke

iz izvirnega poročila „Slovenca“ o blagoslovljenju veteranske zastave v Trstu.

„Včeraj, v nedeljo, vršila se je v Trstu patrijotična slavnost, katera je dalekosežnega pomena in ki je ob jednom tudi kariktizovala narode bivajoče ob jadranski obali“.

„Iz Kranjske prišlo je 165 mož pod vodstvom kornega poveljnika gosp. Mihaliča. Zastopana so pa bila društva iz Ljubljane, Št. Vida, Ježice Domžal in Kranja, (oziroma iz Laibacha, St. Veita, Krainburga, tako je stalo na tablicah, ki so jih pred društvu nosili. Opazka »Škratova«).

»Ko smo gledali ta spreved starih veteranov, bilo je čitati raz njih obrazov navdušeno patrijotično ljubezen do svoje domovine (menda radi tega, ker so imeli nemške tablice. Opazka »Škrata«) in dinastije. Veselilo nas je še posebno, da je 95 odstotkov bilo Slovencev. Če je gospoda gledala te vrste, morala je pripoznati nehote, da ljubezen do Avstrije in dinastije biva večinoma v udanem slovenskem ljudstvu (zato pa nima to ljudstvo v Trstu po 22-letnem boju še zdaj slovenske šole, dobi jo pa gotovo sedaj po demonstracij veteranov. Opazka »Škrat.«)

»To je bila sicer veteranska slavnost, toda ob jednom je bila manifestacija slovenskega naroda (!!), kajti s tem dokazalo se je, da država sme na jugu zaupati le slovenskemu življu, kateremu pa dela vsemogoče ovire v borbi za njegove pravice in s katerim prav pastorsko ravna. (Ima tudi prav, ako tako postopa, kakor veterani v nedeljo. Op. »Škrat.«)

»Občinstva pri sprevedu bilo je na tisoče in tudi to večinoma slovenskega. Daljni, kar se jih ni prej omenjene veselice udeležilo, gledali so le bolj iz zasede ponosno pod z avstrijskimi znaki okinčanimi zastavami pomikajoč se spreved«.

»Tudi pri sprejemu opazili smo marsikaj, kar karakterizuje patrijotično iredentovsko ljubezen do Avstrije. Ko se je igrala himna, odkrilo se je slovensko ljudstvo, a Lahii ostali so ostentativno pokriti. (Zato pa imajo Lahii kar hočejo, Slovenci pa »figo«. Op. »Škrat.« Za dejanske izzivanja pa so bili prestrahopetni, kajti vedeli so, da s tako navdušenim ljudstvom bi le bilo nemožno v borbi doseči vspehov«.

»Tako končalo se je to slavlje, katero je odprlo marsikateremu politiku oči, ter odgrnilo mu za moment zagrinjalo, ki zakriva bodočnost«. (Kakšno prerokovanje! Op. Škrat)

Iz nekega romana.

Jezdec je pridiral po cesti; z njegove žame-tove kapice sta plapotali dve beli peresi, eno belo drugo r u d e č e.

Spričevala.

Gospodinja [novi kuharici]: Zakaj pa ne po-kažete vaših spričeval?

Kuharica: Ker ne polagam nikake vrednosti spričevalam gospode, ki menja svoje posle vsacih 14 dni.

Iz vojašnice.

Korporal: S čem mora vojak čistiti svojo puško?

Rekrut: Z veseljem in ljubeznijo —

V neki — seveda — slovenski vasi v tržaški okolici je na neki prodajalnici nastopni napis: »J o - h a n n D . l . . s trgovina z mešanim blagom«.

* * *

Lepa tolažba.

Na neki kmetski žanitbi so prinesli na mizo tudi celo pečeno gos. Oče starešina je po stari šegi vzel velik nož in vilice in pričel rezati. Ker pa ni bil tega dela vajen, rezal je gos v potu svojega obraza, a tako nesrečno, da mu je nož izpodrsnil in krožnik s celo gosjo vred je padel na tla.

»O joj, o joj«, je zavpil gospod župnik, ki je bil tudi med povabljeni, »Turko (pes) jo zagrabi in s pe-čenko je preč!«

»Ne bojte se, gospod župnik! je ponosno tola-žil oče starešina, »Turko« je ne dobi, jo imam že jaz — p o d n o g a m i .«

Olahčalna okolnost.

Predsednik: Obtoženec, imate kak vzrok za o l a h - č a n j e vaša kazni?

Obtoženec: Gotovo, kajti glejte, že dvajsetkrat sem bil kaznovan in še nikdar ni nič ko-ristilo.

Malo trebati znači mnogo imeti.

* * *

Okajeno meso.

Doktor: »Tu vam predstavljam, gospod profesor, najstarejega moža iz našega mesta, dimni-ka r je, vže star nad 80 let, pa vedno še čvrst in zdrav kakor riba«.

Profesor: Ni čuda, okajeno meso se dalje ohrani.

Mladenič vda se sanji —

Nade so mu žitja pol,

Sklepa, vrč, hlepi po djanji:

Svet mu ves je cveten dol.

Kdor ima mnogo, temu mnogo več manjka.

Hipni posnetki

z veteranske slavnosti.

Kdo je snedel goloba?

Urša, žena čevljarja Jakoba Cibeja, je spekla dva golobčka, enega sebi, drugega možu. Lepo sta bila pečena, koža jima je bila rumena in prijeten vonj se je razlegal po kuhinji. Urša je postavila leseni krožnik na peč in šla iz sobe. Cibej je pa med tem zabadal svoje šilo in vihtel čevljarstvo kladvo. Ko mu je pa vdaril v nos prijetni duh, tedaj se mu je oglasil želodec. Pustil je za nekoliko časa svoje delo ter duhal in duhal va-se prijetno vonjano. Kmalo ga ni več trpelo na stolu, žena je imela opravka zunaj, zato se ni bilo ničesar bati. Naenkrat je stal mojster Jakob pri peči, ogledoval in duhal slastno pečenko. Neká skrivnostna moč mu je vlekla roko proti lesenem krožniku ali boril se je sam seboj, napel ušesa in poslušal, ne prihaja li žena. Bal se je sicer ravno ni, kakor je zatrjeval sam, ali kdo ve, kako je stvar prav za prav bila. Zunaj v veži je bilo vse tiho, naenkrat je ležal samo še en pečen golobček na krožniku, drugega je pa držal čevljar pol

še v rokah, pol pa med zobmi, kar jih je še imel. Kdor je gladen, nima dosti, predno ni sit, pravi pregovor. Taka se je godila tudi z našim mojstrom Jakobom Cibejem. Komaj je izginil prvi golobček, je mož že segal po drugem, še poslušal ni, ali ne prihaja morda njegova Urša. Za malo trenutkov je bil krožnik prazen, mojster Jakob je pa sedel na svojem stolu in vlekkel dreto skozi usnje, kakor da bi moral zgotoviti čevljev še pred jedjo.

Med tem je prišla žena v sobo, pripravila mizo, razpostavila krožnike in kar je še treba in prinesla jedi. Sedla sta oba, ali obema ni jed enako dišala, žena je segala hitreje na svoj krožnik kakor mož na svojega. Vendar je šlo vse po volji. Prišla je vrsta na pečenko. Žena je vstala, segla na peč, pa joj — pečenke ni. Ni bilo še videti nobene črne megle na

nebu, pa že je zagrmelo: „Kdo je snedel goloba?“

„Mene ne vprašaj po njih, se je odrezal mož, „še vedel nisem, da si jih spekla“. Kmalo se je vrstilo vprašanje za vprašanjem, odgovor za odgovorom. Mož ni hotel vedeti ničesar od pečenke, slednjič je pa rekel, da jo je menda snedla žena sama.

„Dobro, ne prepirajva se več. Od sedaj naprej ne govoriva več, kdor odpre prvi usta iz izreče besedo, ta je snedel goloba“. Tako je mati Urša razsodila prepir in tako je ostalo.

Odslej je bilo tiho po hiši. Nobenemu pa ni bilo prav tako, najmanje ženi. Ona ni smela psovati, ni smela klepetati, čevljarju pa je bilo tesno pri srcu, ker ni smel odgovarjati in prepevati svojih pesmic, kakor je bil navajen. Raje bi bil poslušal svojo ženo, da godrnja in se krega kakor da pa tako tiho sedi. Ali spregovoriti pa vendar ne morem, saj nosim hlače, si je mislil sam pri sebi. Tako sta molčala že tretji dan, od kar sta se bila zadnjikrat prijazno razgovarjala.

Naenkrat je pridrdrala lepa gospodska kočija pred njeno hišico, sluga je prišel ter ju vprašal, katera cesta da vodi do bližnjega mesta. Žena je odprla usta, jezik ji je zamigal, toda o pravem času se je še spomnila, da ne sme govoriti in pokazala je le z roko pot proti mestu. Možu se je dogodilo enako. Sluga je šel h kočiji in poročal svojemu gospodarju, da sta dva gluha in nema človeka v hiši. Žena si je pa bila že izmislila svojo, stekla je za slugo, sedla v kočijo in kazala gospodu z rokama in glavo, da se hoče peljati z njim, da mu pokaže pot v mesto. Gospodu je bilo prav, mignil je kočijažu in kočija je zdrdrala dalje.

Mojster Jakob je debelo gledal, ko je videl teči ženo iz hiše, še bolj se je pa začudil, ko jo je videl, kako je sedla k gospodu. Prav predno je kočija zavila za vogel, je prisopihal na prag in zavpil na ves glas: Urša, ljuba Urša, ne vozi se v mesto, odpusti mi. Jaz sem pojedel goloba!“

Žena se je v kočiji zasmejala, povedala gospodu, kaj da to pomeni in se mu zahvalila, da jej je pomogel, da sme zopet govoriti. Gospod se je smejal prav od srca, ko je zvedel vso afero in podaril ženi

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

TRST — Piazza Caserma št. 2 (v astni hiši) — TRST

Telefon 952.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja samo zadržnikom in sicer na uknjižbo po 5% 1/2, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 815.004.

cekin, naj si kupi drugih golobov. Od teh pa sne-
deni mojster Jakob ni ničesar dobil, še duhati ni smel
prijetnega vonja pečenih golobov.

Prepozno.

— „Ljuba gospa, storite mi to ljubav in ne
pripovedujte naprej dogodka, kako da se je razdrla
zaroka gospoda adjunkta, ki sem vam jo včeraj pri-
povedovala. Dokazalo se je, da ni na tem besedice
resnice“.

— „Škoda, da niste prej prišla, Moja najsta-
rejša hči je s to novico že šla po trgu, morda
jo dobite pri lekarnarjevih“.

Prav mu je.

Čevljarški vajenec, ki mu je padel iz roke lonec
poln mleka: „Nu, sedaj se radi meni lahko ves
svet sesuje.“

Vzrok in učinek.

Oče: (svojemu sinu, veselemu dijaku na vseučilišču):
Povej, mi Janez, kako si mogel zopet p r o -
p a s t i ?

Sin: Veste dragi oče, bil je zopet izpit.

„Mojsterski strel.“

Pri predstavi neke igre je imel igralec smolo.
Pištola, s katero je imel ustreliti nekega svojega nas-
protnika, je odpovedala svojo službo. A igralec si je
znan pomagati; kakor bi pihnil, se je zaletel na svo-
jega nasprotnika in ga „zadavil“, nakar se je ta tudi
po kratki brambi „mrtev“ zgrudil na pod. To bi bilo
še vse dobro izteklo, in občinstvo ne bi bilo nič za-
pazilo. Toda v tem trenutku je prišel na oder
tretji igralec, ki je junaka milostno potrkal na pleča
in rekel v tonu brezpogojnega priznanja, prav kakor
je bilo v ulogi:

„Priatelj, to je bil „mojsterski strel!“

Najbogatejši človek je oni, ki ima najmanj želj.

* * *

Uredništvo „Škrata“: ulica Giorgio Galatti
števil. 18. (Narodni dom).

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na
Upravo „Škrata“, ki se nahaja tudi v „Narodnem
domu“ :

Odgovorni urednik LUDVIK GERŽINA.

Izdaja in tiska tiskarna „EDINOST“ v Trstu.

Austrlijska Kriza.

Štárat: „Jasnost, vse zastonj!
Ako se Austrijo še tako lepo vodili
iz labirinta, ob tej oviri se vsake
izpodcakne.“